

struinen

in de Amsterdamse Waterleidingduinen

waternet

NR. 85 | ZOMER 2015

Struinen met Peter

Gespot

Ingang
ZandvoortselaanIngang
OaseIngang
PannelandIngang
De Zilk

Schaapherder

De Amsterdamse
Waterleidingduinen ligt
aan de kust, ten zuiden
van Zandvoort

De Vellen

03 STRUINEN MET
Peter Jongeneelen08 PANORAMA
De Vellen12 BEWONERS VAN
DE AWD
Zomerse weelde04 NATUUR EN WATER
Vrijwilligers zijn goud waard10 KINDERPAGINA
Bloemmolentjes maken

14 UITGELICHT

07 GESPOT
De onderzoeker11 MIJN WATER
Woonbootouders16 ACTIVITEITEN-
KALENDER

'Voorrecht hier te mogen werken'

Ieder
jaargetijde
heeft zijn
charme

PETER JONGENEELLEN (52) WERKT AL 25 JAAR VOOR WATERNET. IN HET DUIN REGELT HIJ DE WATERTOEOVER NAAR DE ORANJEKOM. 'S AVONDS EN IN HET WEEKEND TRIMT HIJ GRAAG. "DIT PRACHTIGE GEBIED VERVEELT NOOIT."

"Ik werk bij de afdeling productie van de sector drinkwater. Wij zijn verantwoordelijk voor de drinkwaterlevering aan de klanten van Waternet. Mijn taak is er voor te zorgen dat de watervoorraad en doorvoer van voorgezuiverd duinwater naar de Oranjekom op peil blijft. Door het dagelijks innemen van rivierwater en het handmatig bijstellen van

de regelschuiven in de voorraadkanalen blijft de drinkwaterproductie op orde. Vanuit de Oranjekom gaat per uur gemiddeld 7600 kuub water naar Leiduin voor zuivering. Dagelijks ontvang ik digitale meetgegevens. Met die gegevens ga ik rond half acht 's ochtends het duin in voor een rondje langs de kanalen en stuwen. Rond die tijd is het nog erg stil. Dieren zijn al wakker, maar bezoekers kom ik op dat tijdstip zelden tegen. Van die stilte kan ik enorm genieten. Dit prachtige gebied verveelt nooit. Daarom kom ik hier ook graag buiten werken om. Drie keer per week om te trimmen bijvoorbeeld. Ik ken het gebied goed, dus kies ik de mooiste routes. Ieder jaargetijde heeft zijn charme. Het is een voorrecht hier te mogen werken."

Vrijwilligers zijn goud waard

In de Waterleidingduinen werken steeds meer vrijwilligers. Ze geven natuurexcursies, tellen planten- en diersoorten, helpen met maaien en zagen of beantwoorden als gastheer/gastvrouw vragen van bezoekers. Hun inzet wordt gewaardeerd. “Vrijwilligers zijn onze ambassadeurs en onze voelspriet en ze verzetten bergen werk.”

In de grote oostelijke poel op het Eiland van Rolvers staat een ranke heer met lieslaarzen aan voorovergebogen in het water. In zijn rechterhand heeft hij een opvallend groen keukenzeefje dat hij voorzichtig onderdoopt. Vervolgens schraapt hij het zeefje onder water met enige agressie door een bed van waterplanten en jong riet. Dan komt het zeefje boven water en staart de man in opperste concentratie naar de inhoud.

INSECTENJAGER

Insectenjager mogen we Wim Kuijper niet noemen, want hij is onderzoeker, en hij vangt niet alleen insecten, maar ook mollusken (slakken).

Toch typeert die omschrijving wel wat Wim in de Waterleidingduinen al 25 jaar doet: op waterdiertjes jagen. Of correct omschreven: insecten en slakken inventariseren. Voor de wetenschap en voor de ecologen van Waternet welteverstaan. Als de inhoud van het zeefje is geïnventariseerd en in zijn notitieboekje genoteerd, krijgen de waterdiertjes hun vrijheid terug. Wie de insectenjacht nooit van

'VRIJWILLIGERS ZIJN ONZE AMBASSADEURS EN ONZE VOELSPRIETEN EN ZE VERZETTEN BERGEN WERK.'

dichtbij heeft meegemaakt, verwondert zich over de enorme variëteit die boven water komt. “Kijk,” zegt Wim na een volgende haal met de keukenzeef: “hier zie je de platte wants, en daar een vlokreeft, een posthoornslak, de poelslak en de larve van de waterjuffer, een veel voorkomende libellensoort.

En weet je wat dat gepantserde diertje is? Dat is het bootsmannetje.”

MOOI SIGNAAL

Over iedere soort die boven water komt, kan Wim een mooi verhaal vertellen. Het mooiste verhaal van vandaag gaat over de larve van de grote keizerslibel die in zijn groene zeefje driftige pogingen onderneemt om de benen te nemen. “Deze larve van onze grootste Nederlandse libellensoort is pas een echte jager. Niet alleen als libel in het luchtruim, maar ook als larve onder water. Zelfs kleine visjes zijn niet veilig.” Uit de aanwezigheid van kranswieren en blaasjeskruid maakt Wim op dat de waterkwaliteit in deze poel uitstekend is. “Deze poel is kort geleden geschoond, maar zit al weer vol leven. Dat is een mooi signaal.”

SCHAT AAN GEGEVENS

Wim Kuijper was ooit weg- en waterbouwkundige voor Rijkswaterstaat en werkte als archeoloog aan de Universiteit Leiden. Inventariseren is zijn hele leven al een hobby. Jaren terug inventariseerde

hij het hele duin. De schat aan gegevens die hij verzamelde was van grote waarde. Waternet gebruikte het dankbaar voor het maken van nieuwe beheerplannen. Ook nu zijn de inventarisatierondes van Wim zeer bruikbaar. “Er is de afgelopen jaren veel natuurherstelwerk verricht in de duinen, onder meer voor het grote LIFE+ project. Als onderzoekers meten we de effecten voor en na de ingrepen. Dat levert verrassende resultaten op die we vervolgens publiceren.”

ONGESTOORDE NATUUR

Wim Kuijper is gemiddeld drie keer per maand, gedurende een halve dag, aan het inventariseren in het duin. Hij komt er meestal helemaal voor vanuit zijn woonplaats Noordwijk fietsen. Geheel onbezoldigd voert hij met liefde en aandacht zijn taken als onderzoeksvrijwilliger uit. Hij is niet de enige die dit belangrijke werk verricht, want er zijn tientallen onderzoekers actief in het duin. Als onderzoeker moet je overigens wel uit het goede hout zijn gesneden, zegt Wim. “Je moet een specialisme hebben, je vakliteratuur bijhouden, goed kunnen onderscheiden wat je

zoal tegenkomt en bereid zijn om je gegevens te delen via publicaties. Voldoe je aan deze voorwaarden, dan kun je als onderzoeker in de Waterleidingduinen je hart ophalen. Je vindt hier grote delen vrijwel ongestoorde natuur en het is een erg fijn gebied om in te vertoeven. Waternet zorgt ook nog eens goed voor vrijwilligers."

BERGEN WERK

In de duinen werken niet alleen vrijwilligers die zoals Wim dieren en planten tellen en bijdragen aan kennis over de natuurkwaliteit. Er zijn ook mensen die helpen met zagen, maaisel en takken afvoeren en die hekken repareren. Ook de recreatievrijwilligers verrichten dankbaar werk. "Vrijwilligers zijn goud waard," zegt Pauline van der Veldt, projectleider vrijwilligers en recreatie bij Waternet. "Ze zijn onze ambassadeurs en onze voelsprietten en werken hard. Zonder vrijwilligers zou de natuur er in de AWD minder goed voor staan en zouden er voor bezoekers minder activiteiten worden georganiseerd."

Hiervan zijn wat cijfers beschikbaar. Zo zouden er zonder vrijwilligers 90% minder onderzoeksgegevens bekend zijn, minder publieksactiviteiten zijn en 30% minder excursies worden gegeven. Ook zou het duin een minder open karakter hebben. Tientallen vrijwilligers verwijderden de afgelopen tien jaar haarden van de woekerboom Amerikaanse vogelkers. Dat is goed te zien aan de openheid die het gebied herwonnen heeft.

ONDERSTEUNING EN BEGELEIDING

"We krijgen veel spontane verzoeken van mensen die graag vrijwilligerswerk doen," vertelt Van der Veldt. "Waternet draagt dus bij aan een behoefte van mensen die graag iets voor de natuur terugdoen. Daarom ondersteunen we vrijwilligers ook inhoudelijk. Bijvoorbeeld met scholing en begeleiding bij beheerwerkzaamheden. Ook zijn er thema-avonden, krijgen ze herkenbare kleding en een (parkeer) jaarkaart en verzorgen we jaarlijks een leuke excursie."

Jeanine Wetzel helpt in het beheer, André Kolthek beantwoordt sinds februari als gastheer bij de entrees vragen van bezoekers.

'De sportschool opgezegd'

Naam: Jeanine Wentzel (51)
Beroep: Organisatieadviseur en trainer/coach
AWD-functie: beheer-vrijwilliger
Motivatie: "Ik kwam als kind al in de Waterleidingduinen. De laatste jaren wilde ik graag

een steentje bijdragen. Ook wilde ik graag buiten actief bezig zijn. Nu ik vrijwilliger ben heb ik de sportschool opgezegd."

Ervaring: "Door de woekerende Amerikaanse vogelkers dreigden de duinen langzaam dicht te groeien. Als we deze prunus omzagen is het resultaat meteen zichtbaar. Dat levert een enorme voldoening op. En 's avonds ben je lekker bezig."

'Nu kan ik mijn kennis delen'

Naam: André Kolthek (52)
Beroep: Inkoopmanager
AWD-functie: gastheer/recreatievrijwilliger
Motivatie: "De Waterleidingduinen is een van de gebieden waar ik als hobby-fotograaf graag kom. Ik heb me verdiept in deze duinnatuur en zodoende al aardig wat kennis opgedaan. Onlangs zag ik een oproepje op de site van Waternet. Een vrijwilligersfunctie sprak me enorm aan. Nu kan ik mijn kennis delen."

Ervaring: "Na een korte cursus sta ik met vijf andere gastheren- en dames op zondagen bij de entrees. Daar beantwoorden wij vragen van bezoekers, en maken hen wegwijs in het gebied. De reacties zijn heel positief."

Ook geïnteresseerd in vrijwilligerswerk in de Waterleidingduinen? Stuur een berichtje naar vrijwilligers@waternet.nl, dan nemen wij contact op. Er is op dit moment behoefte aan een nieuwe generatie onderzoekers. Help je ook mee?

12 mei, 22.20 uur

naam:
Axel Groeneveld (44)

De onderzoeker

Wat doet u in de AWD?

In 1994 liep ik als biologiestudent stage in de duinen. Ik onderzocht toen zandhagedissen. Als bioloog kwam ik in dienst bij RAVON (Reptielen, Amfibieën, Vissen Onderzoek Nederland). Daar verwerkte ik onder meer gegevens van beschermde reptielen. De levenswijze, het uiterlijk en hun leefgebieden fascineren mij. Ik ben altijd op zoek naar deze prachtige dieren, ook in de duinen. Sinds 1998 inventariseer ik amfibieën op het Eiland van Rolvers.

Komt u hier vaak?

Vanaf maart tot juli inventariseer ik drie tot vier keer per jaar de boomkikker, de groene- en de bruine kikker, de rugstreeppad, de gewone pad en de kleine watersalamander. Die komen allemaal voor op het Eiland van Rolvers. Als iedereen het duin verlaat, kom ik binnen en doe mijn onderzoek in elf poelen. Als de zon onder is, begint het spektakel: eerst hoor ik het zwoele geluid van de

rugstreeppad; al snel reageren de groene en bruine kikkers en laat als toetje de boomkikker zich horen. Dat is 'onze' kleinste kikker die het meeste geluid produceert.

Wat vindt u zo bijzonder aan dit gebied?

De stilte en de ongerepte natuur op het Eiland van Rolvers. Prachtige poelen worden er afgewisseld door een enorme verscheidenheid aan bomen en struiken. Als het kikker- en paddenconcert begint, ga ik zitten en luister scherp naar de verschillende soorten. In het donker zoek ik met mijn zaklantaarn de poelen af en noteer aanwezige amfibieën. Bijzonder zijn parende kleine watersalamanders. Als ik dan ook nog de felgroene boomkikker spot, is zo'n nachtelijk avontuur weer geslaagd.

PS

De AWD is dagelijks open van zonsopgang tot zonsondergang. Axel Groeneveld heeft speciale toestemming van Waternet om ook na zonsondergang onderzoek te doen.

Nieuwe poelen

Mede dankzij onze Europese LIFE+ subsidie hebben we afgelopen winter een flink aantal poelen in het duin gemaakt, of opnieuw opengemaakt. Dat laatste door bijvoorbeeld flink uit te baggeren, zoals hier op De Vellen. Het ziet er eerst een beetje kaal uit, maar wacht maar af! De komende maanden verschijnt hier langzaam een groene oase waar vele insecten, libellen, kikkers en mooie waterplanten hun domein van maken.

Bloemmolentjes maken

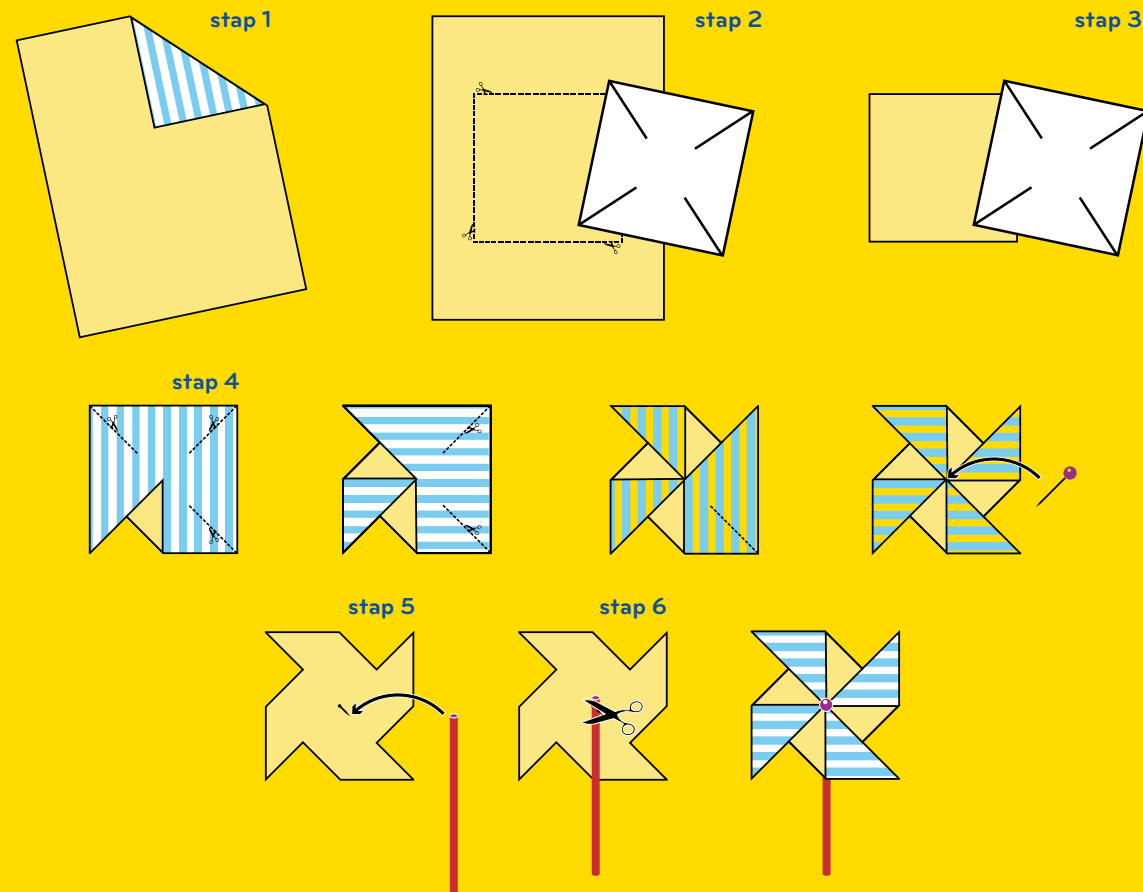
Bloemen horen bij de zomer. Met hun prachtige kleuren en geuren dansen ze speels in de wind. In de Amsterdamse Waterleidingduinen groeien heel mooie soorten, zoals parnassia.

Bloemen zijn niet alleen mooi om te zien en heerlijk om aan te ruiken. Hun nectar trekt ook bijen en vlinders aan.

Je kunt zomerbloemen in het voorjaar zaaien en wachten tot ze bloeien. Of je kunt zelf een bosje in elkaar knutselen. Bloemmolentjes zijn eenvoudig te maken. Waar je deze zomervakantie ook bent.

Benodigdheden:

- Wat dikker gekleurd papier;
- Schaar;
- Potlood/pen/stift;
- Knoopje met naald en draad of een speld met knopje.

Werkwijze:

- Knip het gekleurde papier tot een vierkant;
- Zoek het middelpunt en zet hier een stip om deze straks makkelijk terug te vinden;
- Iedere hoek moet nu ingeknipt worden richting het middelpunt tot ongeveer 2/3 van de stip;
- Breng de vier hoeken zoals op de tekening naar het midden en zet deze vast met naald en draad.

'Woonbootouders zijn iets waakzamer'

Waternet zuivert drinkwater in de Amsterdamse Waterleidingduinen, voert afvalwater af, houdt het oppervlaktewater schoon en onderhoudt dijken, sluizen en gemalen. In 'Mijn water' vertellen klanten van Waternet over hun favoriete Amsterdamse water.

Wie?

Rens den Hollander (42) woont met zijn vrouw en twee kinderen op een woonboot op de Amsterdamse Prinsengracht. De oudste van 6 heeft alle zwemdiploma's en nu is de jongste druk met zwemles. "Iedereen begint daar altijd over: 'Is het niet link, twee van die jonkies aan boord'. Ach, wat zal ik zeggen: woonbootouders zijn wat waakzamer en zorgen dat hun kroost snel kan zwemmen. Dat geeft rust. Verder is er niets aan de hand."

Wat(er)?

"Ik ben een watermens en heb ook nog eens waterman als sterrenbeeld. Ik leerde al vroeg zeezeilen

van mijn vader en ben nu zelf de trotse eigenaar van de zeewaardige Swan 44 MKII. Daarmee zeil ik binnenkort weer in de Golf van Biskaje. Deze woonboot is 25 meter lang en vijf meter breed. Het is mijn derde woonschip. De boot heeft twee verdiepingen. Ook onder de waterspiegel is wat ruimte. Leven op het land is niets voor mij. Op het water wonen is ideaal. Als ik van de wal op dit schip stap, krijg ik nog iedere dag een vakantiegevoel."

Waar?

De Prinsengracht ter hoogte van het Amstelveld en de Utrechtsestraat. "Vanaf het voorjaar zitten we met goed weer met z'n allen op het terras. Dat is natuurlijk een terras aan het water. Aan de overkant staan geen huizen, maar ligt het Amstelveld. Dat is luxe hoor, zo'n uitzicht midden in de stad."

Zomerse weelde

Ze eten insecten of trekken insecten aan. En sommige soorten doen dat zelfs tegelijkertijd, zoals het vleesetende plantje kleine zonnedaauw. Vleesetende plantjes, in de Waterleidingduinen? Zeker, die zijn net als orchideeën vaste bewoners van de AWD.

RUGSTREEPPAD

De rugstreepad is letterlijk een pad met een streep op zijn rug. Op de catwalk van moeder natuur kan hij met zijn wrattige huid op weinig applaus rekenen. Biologen schatten deze padensoort wel hoog in. Want algemeen is hij niet in Europa. Hij houdt van droge zandgronden met opdrogende poelen. Die leefomgeving heeft in de AWD de laatste jaren juist een impuls gekregen. Voor natuurherstel is met Europese LIFE-subsidie geplagd en grond afgegraven tot op de zandige bodem. Zo kreeg de rugstreepad extra leefruimte. Ook de poelen die zijn opgeschoond kan dit amfibie waarderen. De pad met de streep op zijn rug laat zich graag horen na een regenbui. Hij kwaakt dan niet maar knort een beetje. Ga maar eens luisteren bij het Groot Zwartevelde, het Eiland van Rolvers of bij het Weitje van de Blauwe paal.

GROTE KEIZERSLIBEL

Larven van de keizerslibel overleven in het water voordat ze het luchtruim onveilig maken. Als

grote keizerslibel

waterinsect heeft deze libelsoort wel wat weg van een kreeft of een garnaal. Zowel in het water als in de lucht is de keizerslibel een echte rover, die zelfs kleine kikkervisjes vangt. Het is de grootste Europese libel die je op zomerse dagen tijdens een rooftocht echt kunt horen aankomen. Ze maken er een gewoonte van elkaar in de lucht aan te vallen. Al zou het ook een omarming kunnen zijn. Deze luchtcapriolen zijn overal in de duinen te zien waar water is. Soms zie je ze een vlinder vangen; voordat ze die opeten knippen ze daar de vleugels vanaf. Als je losse vlindervleugels aantreft in het duin weet je dus wie de dader is!

MOERASWESPENORCHIS

De orchidee kennen we vooral als sierlijk ouderwets verjaardagsgeschenk. Maar orchideeën groeien in Nederland ook in het wild. Al hebben veel soorten het niet altijd even makkelijk. In de AWD wordt de wettelijk beschermde moeraswespenorchis bijvoorbeeld helaas tot op de bodem opgegeten door onze damherten. Wie geluk heeft treft deze tere schoonheid aan in vochtige duinvalleien in de Van Limburg Stirumvallei. Wespen zijn dol op deze orchidee. Zoektochtje waard want is in bloei vanaf juli bijzonder fraai.

rugstreepad

PASPOORT

Naam: ronde zonnedaauw

Hoogte: 2 tot 10 cm

Is gek op: insecten

Bloeitijd: juli en augustus

Vindplaats: Groot Zwartevelde

Dit vleesetende plantje is wettelijk beschermd en staat op de Nederlandse Rode Lijst. Het is dan ook een groot geschenk dat hij voorkomt in de Waterleidingduinen, op wat zurige en natte grond. Het zijn er niet veel, dus loop er met een boogje omheen. Op de bladeren zitten

kleverige haardunne tentakels. Hiermee vangt de kleine zonnedaauw insecten. Die landen op de stroperige, glimmende blaadjes en zitten meteen gevangen. Het blad rolt om de insecten heen en scheidt een stofje uit dat de insecten verteert. De voedingsstoffen zijn voedsel voor de zonnedaauw.

Tip van boswachter Gerard Mooie plek in het duin

Tijdens het surveilleren gaat mijn telefoon, een nieuwe aanvraag voor een excursie. Ik zet de dienstauto op een mooie plek en noteer de gegevens. Intussen hoor en zie ik volop activiteit om mij heen. Een koolmeesfamilie, vader met zijn brede zwarte streep op zijn borst, moeder met enkele rupsjes in haar bek, en drie jonge meesjes die bedelend om haar heen vliegen. Verderop staan enkele meidoorns met erachter een dode populier met tonderzwammen en wel vijftien spechtgaten in de stam. Boven mij hoor ik het miauwende geluid van een buizerd. De grote roofvogel zweeft op de opstijgende warme lucht. In mijn linkerooghoek zie ik iets opvallends in het gras. Vier damherthindes liggen met hun witte buik in de zon. Het lijkt of zij nog moeten bijkomen van de bevalling enkele weken geleden.

Ik start de auto en gelijktijdig vliegen twee vlinders op. Ik herken de sint-jacobsvlinder. Wat een schouwspel om mij heen. Zou u ook best eens kunnen doen: een mooie plek in het duin opzoeken en dan tien tot twintig minuten rustig rondkijken. Succes verzekerd.

Werkzaamheden

Na een relatief warme winter en een koud voorjaar zijn we klaar voor de zomer.

Maaien

We controleren en onderhouden deze zomer het hekwerk en maaien de schouwpaden langs de kanalen. In de nazomer wordt elders gemaaid en wordt maaisel afgevoerd. Dat afvoeren is onderdeel van ons ecologisch maaibeheer, waarmee we bijzondere planten behouden.

Vrijwilligersklussen

De vrijwilligers helpen ons bij de bestrijding van de woekerende Amerikaanse vogelkers en andere oprukkende plaagstruiken en -planten. Ook ondersteunen de vrijwilligers bij het maaien en helpen ze tijdens de schapenscheerdag.

Schaapsherder met kudde

Onze schaapherders Marijke en Daphne zijn ook dit jaar weer in het duin met hun kudde 300 Kempische heideschappen. Half mei zijn ze van start gegaan. Kijk bij de ingangen en op de website waar

je ze kunt tegenkomen. Onze eigen kudde Drentse heideschappen loopt in een afgerasterd deel in het zuiden van de Waterleidingduinen.

Kanalen en geulen

In de zomer gaan we onder water de bodem van de waterwinkkanalen maaien en houden de roosters en dammen vrij van begroeiing.

LIFE+ project

Het laatste jaar van het vijfjarige LIFE+ natuurherstelproject start eind deze zomer. We gaan aan de slag op en rond de Klompenpan. Woekerende Amerikaanse vogelkers verwijderen we. Met nabeheer zorgen we dat dit gebied ook mooi open blijft. Het vele LIFE-werk begint nu goed zichtbaar te worden. Open vlaktes met stuivend zand worden weer afgewisseld met vochtige duinvalleien en poelen. De natuur in de duinen leeft op. Het grote genieten kan beginnen.

Nieuw: voor rolstoelers

Het duin is door de mooie verharde paden goed bereikbaar voor mensen in een rolstoel. Zin in een keertje iets anders? Deze zomer bieden we voor het eerst twee rolstoelexcursies aan met paard en wagen van Paul van der Stap. Een unieke belevenis. Op de wagen kunnen drie rolstoelen staan, en uiteraard is er plek voor een begeleider.

Op zoek naar de herder

Onze herders Daphne en Marijke zijn weer terug in het duin met hun 300 Kempische heideschappen. De schapen helpen ons de woekerende Amerikaanse Vogelkers te bestrijden. Bij de ingangen en op de website kun je zien waar ze zich precies bevinden. Of ga een keertje mee met een excursie met paard en wagen. Leuk voor zowel volwassenen als kinderen.

Mooie foto's gemaakt? Deel ze op waternet.nl/AWD

COLOFON

Struinen is een uitgave van Waternet en wordt op verzoek gratis toegezonden. U kunt zich aanmelden via struinen@waternet.nl

Redactie: Afdelingen Bron & natuurbeheer en Communicatie, Waternet

Artdirectie en ontwerp: Lava.nl (Noortje Boer)

Tekst: Michel Verschoor

Aan deze Struinen werkten mee: Miranda Kok, Gerard Scholten, Peter Olijhoek, Ella Oesterholt

Fotografie: Alwin Slomp, Gerard Scholten, Michel Verschoor, Bas Brouwer, Margriet Hoekstra, Elmer van der Marel, Jan Dirk Bol, Bertina Berkheij, Huub Slingerland

Tips voor de redactie: struinen@waternet.nl
Vogelengangseweg 21
2114 BA Vogelengang

16 activiteitenkalender Amsterdamse Waterleidingduinen

Aanmelden via www.waternet.nl/AWD

JUL

WO 1	Geheimen van het water	19.30	ingang Oase	€ 7,50
VR 3	LIFE+ fietsexcursie: langs werk in uitvoering	13.00	BC De Oranjekom	gratis
ZO 5, 19	Wandeling met natuurgidsen	13.00	BC De Oranjekom	gratis
ZO 12	Wandeling met natuurgidsen voor vroege vogels	05.30	ingang Panneland	gratis
WO 15	Paard en wagen voor rolstoelers	10.30 13.00	BC De Oranjekom	€ 7,50
WO 15	Ssstt...hier wordt gewandeld Avondwandeling met de boswachter	20.00	ingang Oase	€ 7,50
WO 22	Met paard en wagen op zoek naar de herder	14.00	ingang De Zilk	€ 3,-/ 7,-

AUG

ZA 1, 29 WO 5, 19	Met paard en wagen op zoek naar de herder	14.00	ingang De Zilk	€ 3,-/ 7,-
ZO 2, 16	Wandeling met natuurgidsen	13.00	BC De Oranjekom	gratis
ZO 9	Wandeling met natuurgidsen voor vroege vogels	06.00	ingang De Zilk	gratis
ZO 16	Waterbeestjes (vanaf 6 jaar) Kinderen onder begeleiding van een volwassene	14.00	BC De Oranjekom	gratis
WO 19	Natuur en meditatie	19.30	ingang Zandvoortselaan	€ 10,-
VR 21	LIFE+ fietsexcursie: langs werk in uitvoering	13.00	BC De Oranjekom	gratis
VR 28	Nacht van de vleermuis (vanaf 8 jaar) Kinderen onder begeleiding van een volwassene	20.30	BC De Oranjekom	gratis

SEP

WO 2, 23	Met paard en wagen op zoek naar de herder	14.00	ingang De Zilk	€ 3,-/ 7,-
ZO 6, 20	Wandeling met natuurgidsen	13.00	BC De Oranjekom	gratis
WO 9	Workshop natuurfotografie voor beginners (vanaf 12 jaar) De workshop duurt ongeveer 4,5 uur	07.00	BC De Oranjekom	€ 10,-
WO 9	Ssstt...hier wordt gewandeld Avondwandeling met de boswachter	19.00	ingang Oase	€ 7,50
VR 11, 18	LIFE+ fietsexcursie: langs werk in uitvoering	13.00	BC De Oranjekom	gratis
ZO 13	Wandeling met natuurgidsen voor vroege vogels	07.00	ingang Zandvoortselaan	gratis

BC Bezoekerscentrum Bij deze excursie is aanmelden nodig en geldt een maximum aantal deelnemers. Toegangskaartje altijd verplicht

Bezoekerscentrum De Oranjekom
1e Leyweg 6 (ingang Oase)
2114 BH Vogelenzang
Telefoon: 020 - 608 75 95
Dinsdag t/m zondag 10.00 – 17.00 uur
En op alle feestdagen

Meer informatie en aanmelden
Op onze website vindt u meer informatie over deze en andere excursies en evenementen.
www.waternet.nl/awd

Over Waternet
Waternet houdt zich als eerste organisatie in Nederland bezig met de hele cyclus van water: het schoonmaken en aanvoeren van drinkwater, afvoeren van afvalwater en het onderhouden van dijken en waterkeringen.